

niedziela głos z Torunia

NR 39 (980) • J • ROK LVI • 29 IX 2013 • TORUŃ

W NUMERZE:

U Poczyszczelki strapionych

Kurs lektorski

Żywa pamięć tamtego czasu –
upamiętnienie Sybiraków

TEMAT TYGODNIA

Moc i otucha

W tym numerze „Głosu z Torunia” zamieszczamy relację z zakończenia peregrynacji kopii Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w diecezji toruńskiej. To ważne wydarzenie w historii Kościoła lokalnego otwiera serca, jednoczy oraz przez Maryję prowadzi do Chrystusa. Rozważanie tajemnic ich życia jest najlepszą nauką dla każdego z nas. W sposób szczególny doświadczamy tej prawdy w czasie modlitwy różańcowej, która stanowi potężną broń w walce ze złem czy trudnościami, nawet tak wielkimi, że wydaje się, iż nic już nie da się zrobić. Gdy wszystko inne zawodzi, ta modlitwa ukazuje swoją moc. Potwierdzają to ci, którzy codziennie, nie tylko w październiku, przesuwają paciorki różańca i wprowadzają własne życie w rytm tej modlitwy, m.in. bł. Jan Paweł II. Pisał on tak w liście apostolskim „Rosarium Virginis Mariae”: „Różaniec towarzyszył mi w chwilach radości i doświadczenia. Zawierzyłem mu wiele trosk. Dzięki niemu zawsze doznawałem otuchy”. Mamy zatem narzędzie. Wystarczy tylko skorzystać...

Przed nami październik, miesiąc różańcowy, a razem z nim możliwość odmawiania tej pięknej modlitwy we wspólnocie parafialnej lub rodzinnej albo odkrycia jej na nowo. Naprawdę warto... **Maria Galińska**

MATKO, UCZYŃ CUD PRZEMIANY

BEATA PIECZYKURA

Maryjo, dziś Kościół toruński zawieramy Tobie na nowo, jako Pomoc Nieustająca jesteś naszą patronką. Dlatego prosimy: Bądź z nami w każdy czas, wspieraj i ratuj nas, Matko – wołał biskup toruński Andrzej Suski w czasie uroczystej Mszy św. celebrowanej 15 września na placu przy klasztorze Ojców Paulinów w Toruniu na zakończenie peregrynacji kopii Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w diecezji toruńskiej. Eucharystia była sprawowana w intencji dziękczynnej za dar nawiedzenia

więcej na stronach IV-V

U Pocieszycielki strapionych

Rywałd

Święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny przypadające 8 września jest ważnym dniem w liturgii Kościoła. W tradycji ludowej zwane jest świętem Matki Bożej Siewnej. 2-dniowe uroczystości, które miały przygotować wiernych do odpustu w sanktuarium Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych w Rywałdzie, obejmowały m.in. piątkową Mszę św. dla chorych z udzieleniem sakramentu namaszczenia, sobotnie przybywanie pieszych pielgrzymek, Mszę św. oraz wspólnotowe ognisko dla młodzieży, wieczorną Eucharystię dla kapłanów, Apel Jasnogórski, nabożeństwo różańcowe, adorację Najświętszego Sakramentu i o północy pasterkę maryjną. Do Pani Pomorza, Pocieszycielki Strapionych od wielu lat pielgrzymują Jej czciciele z okolicznych miejscowości. W tym roku przybyli (w większości pieszo) wierni z Grudziądza, Radzina Chełmińskiego, Jabłonowa Pomorskiego, Łasina, Wąbrzeźna, Książek, Bobrowa, Chełmży, Łopatek i Brodnicy.

W dzień odpustu bracia kapucyni w uroczystej procesji wnieśli figurę Matki Bożej Rywałdzkiej

Uroczyste wniesienie figury Matki Bożej Rywałdzkiej

na plac przykościelny, na którym sprawowana była Msza św. Słowami hymnu: „Witaj, nam witaj, o Rywałdzka Pani, pragnę Ci złożyć hołd Twój poddani” powitał pielgrzymów i uczestników Mszy św. gwardian klasztoru i kustosz sanktuarium o. Andrzej Makowski OFMCap. Wyraził przy tym życzenie, aby za wstawnictwem Pani Rywałdzkiej z umocnioną wiarą zmierzać do domu Ojca Niebieskiego. Wokół ołtarza na uroczystej Eucharystii zgromadzili się kapłani, którzy pod przewod-

nictwem bp. Józefa Szamockiego składali dziękczynienie za opiekę Maryi. Obecni byli również bracia zakonnicy prowincji warszawskiej, siostry zakonne, przedstawiciele władz samorządowych.

Tematem przewodnim homilii wygłoszonej przez bp. Józefa Szamockiego była tajemnica urodzin Matki Bożej. Na wstępie wspominał kard. Stefana Wyszyńskiego i jego związki z Panią Rywałdzką, w tym roku bowiem mija 60 lat od internowania Prymasa w klasztorze rywałdzkim.

„Jesteśmy tu, bo Ją kochamy i czujemy się Jej dziećmi, a tę prawdę przypominała nam peregrynacja Ikony Jasnogórskiej w diecezji” – powiedział. W tajemnicy Kościoła, który jest jak rodzina, pamiętamy o urodzinach Pana Jezusa i Jego Matki. „Ona, jako Matka, dała nam tak wiele, więc dziś Jej za wszystko dziękujemy, a zwłaszcza za Jezusa” – podkreślił. Poczucie jedności i wzajemnej miłości to dar, który dzięki Maryi i Jej świętu otrzymuje każdy z nas. Biskup Józef przypomniał słowa bp. Felińskiego o istocie kultu maryjnego, które również dzisiaj po 150 latach wciąż są aktualne dla Polaków. Dzięki pamięci o Maryi, szczególnie w okresie niewoli, nie rozpadły się polskie rodziny i nasza wiara. „To dzięki Maryi znajdujemy prawdziwą Miłość, którą jest Jezus Chrystus i jesteśmy ludźmi wielkiej nadziei” – zaznaczył Biskup Józef. Przypomniał, że trzeba żyć według zasad, które prowadzą do nieba, że mamy stawiać się podobnymi do Chrystusa, gdyż w Bogu jest nasze przeznaczenie. Na zakończenie podkreślił, że świętując urodziny Maryi, trzeba odnowić w sobie pragnienie życia słubami narodu kard. Wyszyńskiego, zawierzenia bł. Jana Pawła II oraz uświadomienia sobie naszego narodzenia (od chwili chrztu) dla nieba.

Msza św. była także parafialnym dziękczynieniem za plony, więc Ksiądz Biskup poświęcił dożynkowe wieńce oraz ziarno na nowy zasiew. W słowie na rozestanie Biskup Józef zwrócił się do rolników, aby zanieśli do swoich domów błogosławieństwo i prosił, aby nie zniechęcali się trudną pracą. Braciom kapucynom podziękował za opiekę nad sanktuarium.

Po Mszy św. wniesionej do świątyni cudownej figurze pielgrzymi oddawali cześć w procesji wokół ołtarza. Wpatrzeni w figurę Maryi i Jezusa, wypełniając prośbę Maryi: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie”, z każdym dniem upodabniają się do Jezusa.

Aleksandra Wojdyło

Dziękczynienie za tegoroczne plony

Procesja z darami

Burkat

8 września w młodej wspólnotce pw. bł. Jana Pawła II w Burkanie odbyły się pierwsze dożynki parafialne. Mszę św. dziękczynną za tegoroczne zbiory sprawował proboszcz ks. Krzysztof Rynkowski. Wierni licznie zgromadzeni na Eucharystii podziękowali Bogu za tegoroczne plony, prosząc o błogosławieństwo na dalszą trudną i ciężką pracę na roli.

Wyrazem dziękczynienia za plony były wieńce dożynkowe wykonane przez parafian, kosze owoców i warzyw oraz chleb upieczony z tegorocznych plonów. Joanna Jarzynka-Chmielewska

Zjazd Służby Liturgicznej Diecezji Toruńskiej

12 października 2013

Wyższe Seminarium Duchowne

plac bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego 1 Toruń

rozpoczęcie
Eucharystii
o godz. 10:00
w Kościele
św. Józefa
w Toruniu

www.knc-torun.pl

Służmy Panu z Radością

Kurs lektorski

Diecezjalne Duszpasterstwo Służby Liturgicznej organizuje kurs lektorski dla ministrantów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w rejonach duszpasterskich. Celem kursu jest: pogłębienie więzi z Chrystusem przez ożywienie życia sakramentalnego i modlitewnego (formacja wewnętrzna); zdobycie umiejętności poprawnego proklamowania Słowa Bożego we wspólnocie wiernych (zajęcia z fonetyki); zdobycie umiejętności posługiwania się Pismem Świętym oraz ogólnych wiadomości o powstaniu Biblii (formacja biblijna); poszerzenie wiedzy dotyczącej liturgii oraz kształtowanie postaw zgodnych z normami liturgicznymi (formacja liturgiczna).

REJON BRODNICKI

Kurs lektorski odbędzie się w dwóch ośrodkach:

w parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej przy ul. Farnej 1 w Brodnicy 26 października o godz. 10. Odpowiedzialny: ks. Sebastian Kaczerzewski, dekanalny duszpasterz służby liturgicznej;
w parafii pw. św. Wojciecha przy

ul. Nidzickiej 4 w Działdowie, 19 października o godz. 10. Odpowiedzialni: ks. Marcin Sokółowski, dekanalny duszpasterz służby liturgicznej, ks. Tomasz Jankowski.

REJON GRUDZIĄDZKI

Spotkanie odbędzie się 19 października o godz. 10 w Bursie Szkolnej Caritas przy ul. Chełmińskiej 97 w Grudziądzu. Odpowiedzialny: ks. Tomasz Trzebiatowski, dekanalny duszpasterz służby liturgicznej.

REJON TORUŃSKI

Spotkanie odbędzie się 19 października o godz. 10 w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Toruńskiej, pl. ks. Stefana Frelichowskiego 1 w Toruniu. Odpowiedzialny: ks. Rafał Bochen.

Szczegółowych informacji udziela: ks. Rafał Bochen, tel. (56) 610-22-44, e-mail: knc-torun@o2.pl, www.knc-torun.pl.

Ks. Rafał Bochen
Diecezjalny Duszpasterz
Służby Liturgicznej

Odpust

Grudziądz

W dniach od 4 do 6 września w bazylice pw. św. Mikołaja Biskupa w Grudziądzu odbyły się rekolekcje przygotowujące wiernych do odpustu parafialnego. Rekolekcje głosił ks. Krzysztof Kościelecki z Hajnówki.

Uroczystości rozpoczęły się 7 września o godz. 17.15 modlitwą różańcową w intencji Ojczyzny prowadzoną przez członków Apostolatu „Margaretka”. Następnie bp Andrzej Suski przewodniczył Mszy św. Koncelebrowało ją ok. 20 kapłanów pochodzących z Grudziądza i związanych z tym miastem. Przed rozpoczęciem Eucharystii ks. kan. Dariusz Kunicki, proboszcz i kustosz sanktuarium, zwrócił się do księży, którzy każ-

dego roku przychodzą z różnych stron nie tylko z naszej diecezji, aby złożyć hołd Matce Bożej Łaskawej i podziękować Jej za łaski otrzymane na drodze kapłańskiego posługiwania. Ks. kan. Dariusz powitał też rodziny kapłanów oraz ich przyjaciół, którzy zgromadzili się na wspólnej modlitwie.

Homilię wygłosił bp Andrzej Suski. „Zostaliśmy wprowadzeni w samo serce Ewangelii. Tak Jezus nas ukochał. Ukochał miłością przypominającą miłość zbawczą – «Jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata» (Mt 28, 20). Bóg w Chrystusie objawił się nam, a Maryja jest również Matką naszą. W Chrystusie Bóg darzy nas miłością, a Maryja jest od wieków w historii Koś-

cioła. Chrystus i Ona są zawsze z nami. Ale trzeba zapytać: Czy zawsze jesteśmy związani z Jezusem i Jego Matką? Ona była przy Jezusie, gdy uczył się zawodu cieśli, gdy chodził później po świecie i głosił Ewangelię. Maryja zawsze była z Jezusem aż po krzyż. Ona jest wzorem niedoścignionym dla każdej matki. Dzisiaj na nowo zawieramy Maryi nasze rodziny, bo Matka Łaskawa tu, w Grudziądzu, jest bardzo czczona i uwielbiona. Powierzam Maryi waszą parafię, wszystkich kapłanów i osoby konsekrowane. Ojciec Święty Franciszek woła o pokój na świecie, a pokój ludzi budzi się w ludzkim sercu. Budzi się w sercu Boga, bo On jest naszym pokojem”.

Po Mszy św. odbyło się doroczne ślubowanie Apostolatu „Margaretka”, który modli się codziennie za kapłanów. Ślubowanie poprowadził bp Andrzej Suski, natomiast słowa podziękowania za ten akt w imieniu apostolatu skierowała Wiesława Socha, wręczając Księdzu Biskupowi kwiaty. Kwiaty otrzymali również wszyscy księża koncelebranci. Liturgię uświetnił śpiewem chór bazyliki „Kolegiata”. Po Mszy św. odbyło się czuwanie Apostolatu „Margaretka” oraz dzieci i młodzież. O godz. 21 wierni spotkali się na Apelu Jasnogórskim.

8 września w intencji wszystkich czcicieli Matki Bożej Łaskawej odbyła się Suma.

Zenon Zaremba

MATKO, UCZYŃ CUD PRZEMIANY

Procesja na miejsce celebry

Mszy św. w intencji dziękczynnej za dar nawiedzenia przewodniczy prymas senior arcybiskup Henryk Muszyński

Stągwie napełnione zapisami podziękowań, prośb, zawierzeń i postanowień delegacje poszczególnych parafii złożyły obok ołtarza

Przez rok – od 26 sierpnia 2012 r. do 15 września 2013 r. – jedna parafia w diecezji toruńskiej na dobę stawiała się Jasną Górą, ponieważ gościła kopię Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Wszędzie Wizerunek był przyjmowany uroczystie i radośnie, z miłością i oddaniem, z najwyższymi honorami i czcią przez rzesze wiernych. Przed obliczem Matki danej ku pomocy i obronie, która kocha, jednoczy i służy, czuwalili biskupi, duszpasterze, osoby konsekrowane i świeccy, dzieci i rodzice, więźniowie i odrzućni, chorzy i bezrobotni. Wszyscy pragnęli uczyć się od Niej ufności, służby Bogu i drugiemu człowiekowi, a także prosić Ją jako Przewodniczkę o światło na ścieżkach życia.

Wspólna modlitwa

Tę wędrówkę zakończyła koncelebrowana Msza św. pod przewodnictwem prymasa seniora, w latach 1992 – 2010 arcybiskupa archidiecezji gnieźnieńskiej Henryka Muszyńskiego sprawowana na błoniach przy klasztorze Ojców Paulinów w Toruniu w intencji dziękczynnej za dar nawiedzenia i wszystkie łaski, które stały się udziałem całej diecezji i każdego jej mieszkańca.

We wspólnej modlitwie zjednoczyli się arcybiskupi, biskupi, wyżsi przełożeni zakonni, kapłani diecezjalni i zakonni, bracia zakonni i siostry zakonne, delegacje wszystkich parafii, przedstawiciele instytucji życia publicznego i władz samorządowych wszystkich szczebli, m.in. Urząd Marszałkowski reprezentował członek zarządu Sławomir Kopyść, Urząd Miasta Torunia – prezydent Michał Zaleski oraz przewodniczący Rady Miasta Torunia Marian Frąckiewicz, Urząd Miasta Grudziądz –

prezydent Robert Malinowski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika – kanclerz Justyna Morzy, posłanka Anna Sobecka, Alicja Grześkowiak, marszałek Senatu IV kadencji w latach 1997 – 2001 oraz liczni wierni, także ci zgromadzeni przy odbiornikach czy telewizorach dzięki transmisjom prowadzonym przez Radio Maryja i Telewizję Trwam.

Zawierzenie Maryi

W homilii bp Andrzej Suski, nawiązując do Ewangelii, przypomniał, że w Kanie Galilejskiej na prośbę swojej Matki Jezus przemienił wodę w wino. – Obfitość dobrego wina w świetle mesjańskich zapowiedzi Starego Testamentu wskazuje na to, że czasy mesjańskie już nadeszły – Jezus jest oczekiwanym Mesjaszem – mówił Biskup Andrzej. Na początku swojej działalności uczestniczy On w radości i trosce małżeństwa i rodziny. Tym samym dotyka życia ludzkiego w punkcie podstawowym. – Nie ma więzi, która by ściślej wiązała niż więź małżeńska czy rodzinna – pokreślił kaznodzieja i dalej wyjaśniał, że cywilizacja i trwałość narodu zależą od stanu rodzin. – Kościół świadomy tego, że małżeństwo i rodzina są jednym z najcenniejszych dóbr ludzkości, pragnie nieść swoją naukę, zaoferować pomoc i przekazać jej ducha Chrystusowego. Dlatego jest przy rodzinie we wszystkich momentach jej życia, od narodzenia do śmierci każdego członka rodziny, w chwilach radosnych i smutnych. Wspólnota kościelna również jako rodzina rodzin z rodziny właśnie czerpie ducha chrześcijańskiego braterstwa, miłości i wiary, wzajemnej troski i odpowiedzialności, uczciwości i patriotyzmu. Przykładem takiego życia jest Najświętsza Rodzina.

We wspólnej modlitwie zjednoczyli się arcybiskupi, biskupi, kapłani, bracia zakonnici i siostry zakonne, przedstawiciele instytucji życia publicznego i władz samorządowych wszystkich szczebli oraz liczni wierni

Ksiądz Biskup przypomniał starą metodę, która najpierw nakazuje odrzucić Chrystusa, a potem człowieka. Tak było już w czasach króla Heroda, kiedy zabijano dzieci, a w XXI wieku nowoczesne społeczeństwo poszło jeszcze dalej: zabijanie dzieci przed urodzeniem uważało za wyraz wolności i demokracji wyrażone uchwałami parlamentu. We wszystkich czasach, we wszystkich wydarzeniach i dla wszystkich ludzi Maryja jest Matką, a stało się tak z woli samego Jezusa, który na krzyżu mówił do Jana: Oto Matka twoja. Przez stulecia więc Maryja prowadzi drogą wiary, umacnia w wierze, a także umacnia więzi rodzinne. – Dostrzega potrzeby rodzin i mówi o tym Jezusowi, jak to czyniła w Kanie Galilejskiej – mówił bp Andrzej Suski i w tym duchu modlił się: – Maryi zawierzyliśmy z ufnością nasze rodziny i parafie. Niech Jezus Chrystus na prośbę Maryi uczyni cud przemiany w nas i naszych rodzinach, a dobre wino z Kany Galilejskiej, zapowiedź czasów mesjańskich, niech staje się dla nas wezwaniem do dobrego życia z Chrystusem.

Stągwie, nawiązujące do wydarzenia z Kany Galilejskiej, napełnione zapisami podziękowań, prośb, zawierzeń i postanowień delegacje poszczególnych parafii,

unosząc wysoko, złożyły obok ołtarza na znak prośby, by Jezus – tak jak wtedy w Kanie – dokonał cudu przemiany serc.

Pożegnanie

Każdy uczestnik liturgii żegnał Maryję w swoim sercu, a publicznie uczynili to: bp Andrzej Suski, który powiedział: – Na pożegnanie pielgrzymującej Ikony Jasnogórskiej obmodlonej przez miliony rodaków, pragniemy wspólnie podziękować za wszelkie łaski tego nawiedzenia, dziękujemy za światło na drodze wiary, za Twoją matczyną troskę o stan naszych sumień i to przynaglające wezwanie: „Czyńcie wszystko, co powie wam Jezus”; o. Sebastian Matecki OSPPE, podprzeor Jasnej Góry: – Matka zostaje z nami, by porządkować życie, umacniać wiarę, prowadzić do Jezusa, w imieniu rodzin dr hab. Waldemar Rozyński: – Otwieraliśmy przed Tobą prawdę o naszym życiu, a Ty wskazywałaś drogę odrodzenia, zawierzamy Tobie wszystkie dzieci poczęte w czasie peregrynacji i nowo narodzone; prezydent Michał Zaleski: – Obiecaliśmy sobie przed rokiem, że przeżyjemy czas nawiedzenia w zgodzie, skupieniu, życzliwości dla innych oraz poprawie życia osobistego i rodzinnego. Dziś jesteśmy tu po to, by oświadczyć, że słowa

dotrzymaliśmy, bo słowa danego Matce należy zawsze dotrzymać; Sławomir Kopyś odczytał list Piotra Całbeckiego, marszałka województwa kujawsko-pomorskiego: – Wszyscy otrzymali łaskę spotkania. Przebogate są dary Twojego wstawnictwa. Matko, przyszedł do nas, zostań z nami.

Udzielając błogosławieństwa, prymas senior arcybiskup Henryk Muszyński prosił Boga, by utwierdziło ono to wszystko, co z łaski Bożej zrodziło się z dobra i miłości w sercach w czasie nawiedzenia.

Na zakończenie Pasterz diecezji toruńskiej podziękował wszystkim za modlitewny udział w spotkaniach z Maryją na szlaku peregrynacyjnym po diecezji, za piękne dekoracje, które stały się wyrazem modlitwy i wiary, kapłanom, kustoszom Obrazu, współpracownikom z Kurii Diecezjalnej Toruńskiej i Wyższego Seminarium Duchownego, osobom konsekrowanym, wspólnotom parafialnym, służbie liturgicznej, samorządom, władzom poszczególnych miast, burmistrzom, wójtom, policji, strażom miejskim, służbom przeciwpożarowym, odpowiedzialnym za porządek i bezpieczeństwo, chórom i orkiestrom. Następnie święty Wizerunek niesiony na ramionach przedstawicieli

wszystkich stanów przeniesiono przez bramę, a potem umieszczono w samochodzie-kaplicy. Od 21 września Obraz Częstochowskiej Pani peregrynuje po diecezji ełckiej.

Matko, zostań z nami

Zakończenie nawiedzenia w diecezji objęła także wieczorna modlitwa Kościoła, Apel Jasnogórski w Cudownej Kaplicy Matki Bożej w Częstochowie. W tej intencji rozważano tajemnicę pierwszego cudu w Kanie Galilejskiej, która streszcza się w słowach: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2, 5).

Zakończyła się zatem peregrinacja w diecezji toruńskiej. Już teraz wierni opowiadają o tym, co działo się wtedy w ich sercach. Te świadectwa można uznać za pierwsze owoce nawiedzenia, na kolejne przyjdzie właściwy czas, tym bardziej że wciąż trwa pielgrzymowanie Jasnogórskiego Wizerunku w parafiach, w poszczególnych domach i rodzinach.

Przedłuża się więc czas łaski, obecności Matki w domach Jej dzieci, czas miłosierdzia. Maryja puka do drzwi. Wystarczy tylko otworzyć je. I powiedzieć: Maryjo, witaj! Oto moje życie. Weź je w swoje dobre dłonie i przekazaj Synowi.

Beata Pieczykura

MOŻESZ BUDOWAĆ KOŚCIÓŁ...

Pomocą w tej budowie jest książka autorstwa Krystyny Szalewskiej „Głosy, sny, obrazy. Notatnik duchowy”. Publikacja stanowi cegiełkę na budowę sanktuarium Matki Bożej Patronki Życia w parafii Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Toruniu. Opracowaniem graficznym i przygotowaniem do druku albumu zajął się artysta grafik Edward Saliński, profesor Instytutu Artystycznego Wydziału Sztuk Pięknych UMK, w redakcji i korekcie pomagała Ewa Drygas-Komorowska. We wstępie o. Krzysztof Dorosz SJ prowadzi Czytelnika przez tematykę wierszy Krystyny Szalewskiej, korespondującą z reprodukowanymi grafikami. O. Dorosz SJ zauważa trafnie, że artystka napełnia się pięknem przyrody, „wchłaniając” je w siebie, „by w innej formie oddać je światu”, wszak tło postaci na jej obrazach pełne jest roślinnych wici, drzew, gór i potoków. Obszerną charakterystykę twórczości Krystyny Szalewskiej napisała Agata Rissmann, przywołując także oceny Tadeusza Marciniaka i Jana Kotłowskiego, omawiając w niej technikę prac artystki i rozwój tematyczny twórczości na przestrzeni wielu lat. Album na papierze kredowym niezwykle starannie wydało wydawnictwo Koronis z Bydgoszczy.

W albumie Krystyny Szalewskiej Bóg jest wyrażony w cyklach „Słodki, przedziwny, odnaleziony”; Matka Boża „Błękitna, bizantyjska, majowa”; w „Trzech ogrodach” „Bóg leśny, morski, zielonooki”, do którego modli się „Psalmami zimowymi”, a kończy te cykle „Tym, co niewidzialne”. W ostatniej partii albumu ponownie prezentuje Madonny. W książce skupione są prace wynikłe z bezsennych nocy, cierpienia fizycznego, a także radości oglądu piękna świata czy zafascynowania muzyką. Całość albumu przepełniona jest wielką miłością do Boga i Maryi, przeogromnym pragnieniem zrozumienia

Boga w wierze, a wyraża to choćby w słowach „zanurz mnie całą w ogniu Twej Boskiej miłości” i prosi jednocześnie: „nie pozwól mojej wyobraźni/błądzić po manowcach”. Wierszowane teksty artystki nie mają znaków przestankowych, co pozwala Czytelnikowi na wyakcentowanie danej treści w jego własnym sercu. W tym bogatym w kolorowe prace graficzne albumie Szalewska „wpatra się” w oczy Chrystusa w wizji według Całunu Turyńskiego, a szczególną uwagę zwraca na cykl Madonn, do którego też odnoszą się liryczno-modlitewne teksty jej autorstwa. Czytelnik wchodzi w świat „głosów, snów, obrazów” artystycznych, gdy to poezją i obrazem artystka prezentuje rozwój swojej wiary w Boga, ofiarowując Mu cierpienia i radości, które przywołują w pamięci u Czytelnika własne przeżycia. Krystyna Szalewska akcentuje, że choć zdarzenia w życiu każdego człowieka przemijają jak roztopiający się płatek śniegu na dłoni, Bóg trwa przy nas w każdym momencie. Album jest dowodem przeogromnej, benedyktyńskiej pracowitości artystki, ale również zachętą, aby swoje relacje z Bogiem czy Matką Bożą Czytelnik spowijał pracą swoich rąk czy też werbalizacją myśli,

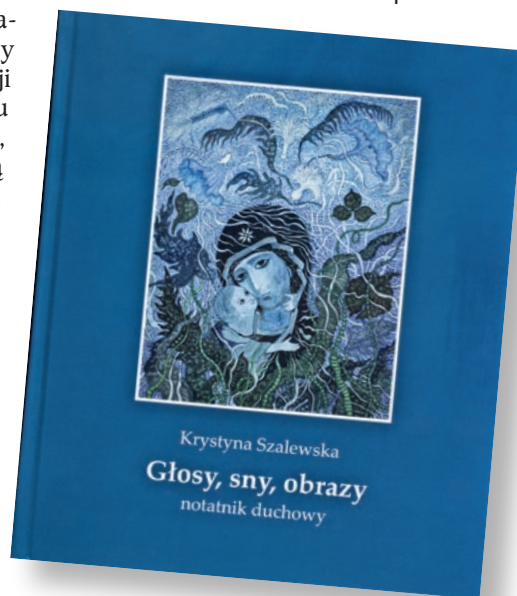
wszak opatrzył nas Stwórca w różne talenty. A Matka Boża Patronka Życia niech patronuje naszym dziełom.

Helena Dąbek

Krystyna Szalewska ur. w 1938 r. w Przerosiu na Suwalszczyźnie, absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, graficzka, malarka i rysownicza. Swoje prace prezentowała na wielu wystawach krajowych i zagranicznych, za które była wielokrotnie nagradzana. Otrzymała także Order Papieski „Pro Ecclesia et Pontifice”. Z racji 50-lecia pracy twórczej artystki 30 września odbędzie się jej benefis. Natomiast 6 października, w niedzielę, o godz. 16 w katedrze Świętych Janów w Toruniu będzie miało miejsce spotkanie pt. „Słowo i dźwięk” dotyczące twórczości religijnej Krystyny Szalewskiej. Po spotkaniu nastąpi promocja powyżej omówionej

książki. Fragmenty książki wyrecytuje aktor Dariusz Bereski, oprawę muzyczną zapewni baryton Michał Hajduczenia. Przewidywana jest także w terminie późniejszym wystawa prac o tematyce religijnej w galerii „Omega” na Przedzamczu w Toruniu.

Książkę „Głosy, sny, obrazy. Notatnik duchowy” można nabyć w księgarni diecezjalnej w Toruniu lub zamówić w dowolnej księgarni w kraju według ISBN 978-83-62545-01-8

Spotkania z Biblią

Po wakacyjnej przerwie zapraszamy serdecznie na 4. cykl „Spotkań z Biblią”. Będą one odbywać się w parafii Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny w Toruniu, ale nie tylko. Konferencje będą głosić wybitni bibliści polscy.

Pierwsze spotkanie odbędzie się w czwartek 3 października – w tygodniu, w którym przypada

wspomnienie liturgiczne św. Hieronima, doktora Kościoła, patrona biblistów i tłumacza Pisma Świętego.

Zapraszamy do kaplicy przy kościele o godz. 19 na nabożeństwo Słowa Bożego, któremu przewodniczyć będzie ordynariusz toruński bp Andrzej Suski. Po nabożeństwie wygłosi on konferencję pt. „Zróbcie wszystko,

cokolwiek wam powie” (J 2, 5). Maryja – wzorem zawierzenia. Po konferencji będzie możliwość zadawania pytań.

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych Biblią – duchownych i świeckich, wierzących i poszukujących wiary, dorosłych i młodzieży.

Jednocześnie zachęcamy do odwiedzenia stron: <http://torun.>

biblista.pl, http://www.youtube.com/user/spotkaniabiblia?feature=results_main, gdzie można odtworzyć konferencje z poprzedniego cyklu „Spotkania z Biblią” oraz kierowanie swoich sugestii i uwag pod adresem: bibliatorun@op.pl.

Organizatorzy „Spotkań z Biblią” z parafii Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny w Toruniu

HELENA MANIAKOWSKA

W bieżącym roku Związek Sybiraków obchodzi jubileusz 85-lecia powstania i 25-lecia reaktywowania. Upamiętnienie tamtego czasu na Syberii uczczono różnymi spotkaniami

Żywa pamięć tamtego czasu

W Toruniu 13 września uroczystościom patronowali Zarząd Oddziału i Koła Związku Sybiraków oraz marszałek województwa kujawsko-pomorskiego i prezydent Torunia. W sanktuarium Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny przed Eucharystią św. o godz. 15 odmówiono Koronkę do Miłosierdzia Bożego. Mszę św. pod przewodnictwem ks. prał. płk. Marka Karczewskiego, proboszcza parafii garnizonowej pw. św. Katarzyny koncelebrowali ks. Grzegorz Koczot z parafii pw. Chrystusa Króla, katecheta Zespołu Szkół nr 1, ks. Andrzej Jakielski z sanktuarium Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny. Przy ołtarzu był także obecny ks. młt. pułkownik Mikołaj Hajduczenia z cerkwi prawosławnej św. Mikołaja, proboszcz parafii prawosławnej w Toruniu i Ciechocinku. Wśród zgromadzonych byli: Sybiracy z rodzinami, młodzież z mundurowej klasy VI LO im. Zesłańców Sybiru z dyrektorem Zbigniewem Matuszewiczem i gronem nauczycielskim Zespołu Szkół nr 1, mieszkańcy Torunia oraz poczty sztandarowe. Homilię wygłosił ks. Antoni Kwiatkowski

z parafii pw. Miłosierdzia Bożego i św. Faustyny. Słowa Chrystusa „Ojcie, przebac im, bo nie wiedzą, co czynią” były jej nicią przewodnią. „Gdzie jesteś, Boże?” – pytali jakże często ci, którzy poddani byli przymusowemu wywózkom i katordze na Syberii. Pytanie to jest także wielkim wyzwaniem w naszej wierze. Ten czas to krwawa plama w historii Polski. Sybiracy, jak nikt inny byli z Chrystusem ukrzyżowanym. Ich łączy i cierpienia nabrały sensu zbawczego. Jesteśmy tu, aby Bogu dziękować za ludzi Syberii i podtrzymać o nich pamięć – zaakcentował duszpasterz.

Oprawę liturgiczną przygotowała Sybiracy oraz chór „Con Anima” pod dyr. Janusza Heyki.

Po Mszy św. zebrani przemaszewali na Cmentarz Komunalny nr 2 im. Ofiar II Wojny Światowej przy ul. Grudziądzkiej, gdzie przy obelisku poświęconym ofiarom odbyła się kolejna część dnia pamięci. Na obelisku jest umieszczony napis: „W hołdzie Polakom pomordowanym i zmarłym na nieludzkiej ziemi w latach 1940-1956 – Członkowie Związku Sybiraków Oddział w Toruniu”. Wartę przy

obelisku podjęli uczniowie klasy mundurowej VI LO im. Zesłańców Sybiru oraz uczniowie Gimnazjum nr 6, a także żołnierze z Centrum

**Jesteśmy tu, aby Bogu
dziękować za ludzi Syberii
i podtrzymać o nich pamięć**

Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia im. gen. Bema w Toruniu. Tam rozpoczęto uroczystość z udziałem parlamentarzystów ziemi kujawsko-pomorskiej, senatora Michała Wojtczaka, władz Torunia, radnych, kompanii honorowej i orkiestry Wojska Polskiego, kombatanów, a także Sybiraków z Bydgoszczy, Chełmży, Brodnicy i Torunia, przedstawicieli Związku Nauczycielstwa Polskiego, delegacji Fundacji gen. Elżbiety Zawackiej oraz harcerzy i młodzieży szkolnej.

Przybyłych powitał i słowo wstępne wygłosił prezes Toruńskiego Oddziału Związku Sybiraków Jan Myrcha, akcentując m.in., że poeta Marian Jonkajtys trafnie określił Syberię jako

ziemię „białych krematoriów”. Następnie odczytano Apel Pamięci, a kompania honorowa Wojska Polskiego oddała salwę honorową. Z kolei w imieniu marszałka Piotra Całbeckiego głos zabrał Marek Smoczyk, przedstawiciel Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wyrażając konieczność mówienia prawdy o Syberii, o której nie powinniśmy zapominać, bo była to tragedia narodu polskiego. Przemówił również zastępca prezydenta Torunia Zbigniew Fiderewicz, akcentując, że Toruń pamięta o Sybirakach. Wyraził życzenie, by zmarli spoczywali w Bogu, natomiast wnuki niech świadczą o prawości ich życia. Następnie delegacje złożyły kwiaty i znicze pod obeliskiem ofiar.

Na zakończenie wybrzmiała pieśń „My, Pierwsza Brygada” i hymn Sybiraków wykonane przez orkiestrę reprezentacyjną Wojska Polskiego. Zostały również indywidualnie złożone znicze i kwiaty. Narrację i Apel Pamięci w tej części spotkania na cmentarzu prowadził kpt. Mariusz Wysocki.

Helena Maniakowska

DUCHOWNI DIECEZJI CHEŁMIŃSKIEJ (89B)

W SŁUŻBIE WIARY I WIEDZY (II)

Łączył pracę duszpasterską z aktywnością społeczną. Przeprowadził Towarzystwo Naukowe w Toruniu przez trudny czas wojny światowej. U progu niepodległości pracował dla sprawy narodowej. W wolnej Polsce strzegł powinności i praw stanu kapłańskiego

Dnia 23 lutego 1915 r. uczestniczył walego zebrania toruńskiego Towarzystwa Naukowego zorganizowanego w Chełmży jednogłośnie powierzyli ks. Czapli funkcję prezesa wakującą po śmierci ks. Stanisława Kujota (5 grudnia 1914 r.). Kandydatura ks. Brunona, do niedawna wybitnego wykładowcy pelplińskiego seminarium, erudyty i cieszącego się uznaniem fachowców edytora materiałów źródłowych do historii Kościoła na Pomorzu, wydawała się naturalna. Ten zaś wahał się przed przyjęciem zaszczytnej funkcji: niedawno upłynął rok, jak objął parafię w Subkowach, nie miał wikariusza, do Torunia było daleko, a zdrowie nietęgę. Czas był niepewny, trwała wojna. Przeważało jednak poczucie obowiązku wpojone jeszcze w domu rodzinnym. „Wziął od ojca swego zalety obowiązkowości i pracowitości – pisał ks. Paweł Czaplewski – po matce zaś czułość i szlachetność serca”. Może cechy odziedziczone po pani Pelagii sprawiły, że, kierując Towarzystwem, „nie był

apodyktyczny” (ks. Nadolny), hołdował zasadom demokratycznym, pytał o zdanie członków zarządu. Ten zaś składał się z osób wybitnych: wiceprezesem był Michał Szczaniecki z Nawry, skarbnikiem ks. Henryk Szuman („Kapłan według serca Bożego”, „Głos z Torunia” nr 17, 18/2007), sekretarzem dr Otton Steinborn – wszyscy wielce zasłużeni dla polskości na Pomorzu, wybitni społecznicy. Mimo trudności, które niesła wojna (cenzura, rosnąca inflacja, pobór do wojska), Towarzystwo prowadziło nieprzerwanie statutową działalność, ukazywały się kolejne „Roczniki”, „Fontes” i „Zapiski”, finanse były zrównoważone. Liczba członków rosła (do 653 w 1918 r.), tym bardziej, że akces do Towarzystwa zgłaszali także Wielkopolanie, zwłaszcza po apelu ks. Czapli i ks. Szumana do inteligencji z Poznańskiego zainteresowanej sprawami Pomorza. Z czasem od prac redakcyjnych odciążył ks. Brunona w 1916 r. ks. Czaplewski, zaś od obowiązków w parafii przybyły w 1917 r. wikary Hugon Szpitter.

Po zakończeniu statutowej 3-letniej kadencji ks. Czapla złożył mandat prezesa. Nie zaprzestał jednak działalności naukowej i popularyzatorskiej, o czym świadczy cykl wykładów o czasach Bolesława Krzywoustego wygłoszonych zimą 1919 r. na zebraniach założonego przez Helenę i Ottona Steinbornów Towarzystwa Muzealnego. Na horyzoncie pojawiły się jednak nowe powinności, gdy zarysowała się szansa na włączenie Pomorza do odrodzonej Polski. Proboszcz subkowski włączył się więc do działań patriotycznych, oświatowych i społecznych. W latach 1918-20 był prezesem

Towarzystwa Czytelni Ludowych na powiat tczewski, tamże był zastępcą sekretarza Komitetu Wykonawczego Rady Ludowej, a w grudniu 1918 r. uczestniczył w Sejmie Dzielnicowym w Poznaniu.

Po 1920 r. ograniczył swą aktywność na polu narodowym i skupił się na pracy duszpasterskiej oraz działalności w Związku Kapłanów „Unitas”, któremu przewodniczył od 1919 r. Jego projekt wspólnego frontu działania w dziedzinie ekonomicznej przedstawiony 15 grudnia 1920 r. na walnym zebraniu związków ze wszystkich diecezji został przychylnie przyjęty przez prymasa kard. Edmunda Dalbora, który pochwalił pomorską inicjatywę. W 1924 r. na zjeździe organizacji „Unitas” w Kielcach został wybrany przewodniczącym. Był poważany wśród duchowieństwa na Pomorzu. Widziano w nim przyszłego kandydata na biskupa (ks. Mross).

Jego intensywne i pracowite życie kapłańskie i obywatelskie skończyło się w środę 10 listopada 1926 r. Chory na serce jeszcze od czasów studenckich, zmarł w szpitalu w Tczewie. „Przedwczesna śmierć jego odezwała się bolesnym echem w całej diecezji, której był chlubą” – napisano w „Słowie Pomorskim” (20 listopada). Na subkowskim cmentarzu w ciepły, słoneczny dzień żegnały go rzesze wiernych, liczne duchowieństwo z nowym biskupem chełmińskim Okoniewskim i rektorem seminarium, kolegą zmarłego ze szkolnej ławy ks. Dominikiem, władzami samorządowymi z Tczewa, delegacjami szkół i stowarzyszeń parafialnych. Ks. Czaplewski, który objął po nim prezesurę Towarzystwa,

Miejsce ostatniego spoczynku ks. Czapli w Subkowach

wspomnienie o swym poprzedniku i przyjacielu zakończył słowami: „Cześć zachowa Towarzystwo Naukowe w Toruniu dla (...) ostatniego kierownika Towarzystwa z czasów niewoli, niemającego zasłużonego. Cześć zachowa też dla niego jako dla człowieka o charakterze wyjątkowo prawym i szlachetnym”.

Wojciech Wielgoszewski

Korzystałem m.in. z pozycji: ks. Paweł Czaplewski, „Śp. ks. Brunon Czapla” [W:] „Zapiski TNT”, t. VII/1927; ks. Tadeusz Glemma, „Historiografia diecezji chełmińskiej aż po rok 1821” [W:] „Nova Polonia sacra” t. 2 1926 r.; ks. Henryk Mross, „Słownik biograficzny kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821 – 1920”, Pelplin 1995; ks. Anstazy Nadolny, „Brunon Czapla 1872 – 1926” [W:] „Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, t. 2, Toruń 2000; ks. Jan Walkusz, „Duchowieństwo katolickie diecezji chełmińskiej 1918-1920”, Pelplin 1992

głos z Torunia niedziela

Ks. Paweł Borowski
(redaktor odpowiedzialny)
współpraca: **ks. dr Dariusz Żurański**
Joanna Kruczyńska
ul. Łazienna 18, 87-100 Toruń
tel. (56) 622-35-30 w. 39
fax (56) 621-09-02
e-mail: torun@niedziela.pl
Dyżury: od poniedziałku do piątku
w godz. 9-13
Redakcja częstochowska:
Beata Pieczykura
tel. (34) 369-43-38

